

תאריך עדכון: 7.9.2018

שיטות מחקר איכותניות וכמותיות במדעי המדינה – 71-887-01

ד"ר אריאל זלמן

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשע"ט סמסטר: שנתי היקף שעות: 2 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט: <https://lemida.biu.ac.il>

שעת הקורס: יום ג' 18:00-20:00, בנין * , כיתה *

שעות קבלה למרצה: יום ג' 12:00-14:00, בנין 213 (מקסיקו), חדר 252

דוא"ל: ariel.zelman@biu.ac.il

א. מטרת הקורס:

מטרת הקורס היא לסייע לסטודנטים לתואר שני להבין, לנתח וליישם מחקר כמותני ואיכותני, תוך שימת דגש על שיטות איכותניות. מכיוון ששיטות מחקר איכותניות הן רבות ושונות, מטרת הקורס אינה להקיף את כל שיטות המחקר הנמצאות בספרות, אלא לספק לסטודנט כלים מספקים לביצוע מחקר איכותני נאות, תוך מודעות להנחות התאורטיות של המתודה בה בחר, למגבלות המתודה ויתרונותיה, והכרות מספקת עם הספרות הרלוונטית. יושם דגש על שיטות מחקר ומחקרים מתחום מדע המדינה, מתוך הבנה שמחקרים במדע המדינה נוטים להדגיש אספקטים שונים מאלו של תחומים אחרים. בסוף השנה הסטודנט יכיר את הספרות הרלוונטית, יהיה מסוגל להעריך באופן ביקורתי מחקר כמותני ואיכותני ולכתוב מערך מחקר במתודולוגיה איכותנית.

ב. תוכן הקורס

מהלך השיעורים: דיון פתוח בין המרצה וסטודנטים על קריאות והגשת הצעת מחקר בשני שלבים (סמסטר א' וב') והצגת מערך מחקר במהלך סמסטר ב'.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

הקריאה היא חובה משבוע לשבוע. כמעט בכל שבוע נקרא ונדון במאמרים הדנים במתודולוגיה או גישה מסוימת, ובמאמרים המיישמים מתודולוגיה או גישה זו. כך שהסטודנטים/ות יכירו גם את הדיון התיאורטי אודות גישה נתונה, ויחשפו למחקרים העושים שימוש במתודולוגיה נתונה זו.

קטע 1 – כיצד לחשוב על מחקר?

שבוע 1: יסודות: אמפיריציזם במדעי המדינה ומדעי החברה הכללי

חובה:

מארש וסטוקר, "הגישה ההתנהגוית", "גישת הבחירה הרציונלית", תאוריות וגישות במדע המדינה (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 67-117.

הריסון, "מבוא", מבוא למחקר פוליטי (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 13-26.

קרל פופר, "מדע: השערות והפרכות", בתוך ברוך זיסר, מדע המדינה לגווניו: אסכולות וגישות בחקר הפוליטיקה, 1993, ע"מ 182-212.

שמור לפי מדע.המ (234951)

רשות:

חברט א. דהל, "הגישה הביהוויורלית במדע המדינה: כתובת על אנדרטה למחאה מוצלחת", בתוך ברוך זיסר, *מדע המדינה לגונוי: אסכולות וגישות בחקר הפוליטיקה*, 1993, ע"מ 23-42.
שמור לפי מדע.המ (234951)

Christian Bay, "Politics and Pseudopolitics: A Critical Evaluation of Some Behavioral Literature", *American Political Science Review*, Vol. 59, No. 1 (Mar., 1965), pp. 39-51.
כתב עת וגם אלקטרוני (119278)

Hempel, Carl G. "The Function of General Laws in History." *The Journal of Philosophy* 39, no. 2 (1942): 35-48.

שבוע 2: מדעי המדינה כמעד?

חובה:

בייט-מרומ, ר., "יחידה 1", שיטות מחקר במדעי החברה. האוניברסיטה הפתוחה

King, Gary, Robert O. Keohane, and Sidney Verba, "The Science in Social Science", in *Designing Social Inquiry*, Princeton UP: Princeton, NJ, 1994: 3-33.
שמור לפי KIN (331892)

רשות:

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, "Introduction," in *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference* (New York: Routledge, 2014): 1-8.

Brady, Henry E., David Collier, and Jason Seawright, "Refocusing the Discussion of Methodology," in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 3-20.

מהדורת 2004 – (1157840) RET 2004 300.72

Dryzek, John S. "Revolutions Without Enemies: Key Transformations in Political Science", *American Political Science Review* (2006), 100 : pp 487-492.
כתב עת אלקטרוני (119278)

Grant, J. Tobin. 2005. "What Divides Us? The Image and Organization of Political Science." *PS: Political Science and Politics*.

שבוע 3-4: הסקה תיאורית והסקה סיבתית במדעי המדינה

חובה:

בייט-מרומ, ר., "יחידה 2", שיטות מחקר במדעי החברה. האוניברסיטה הפתוחה

King, Gary, Robert O. Keohane, Sidney Verba, "Descriptive Inference" and "Causal Inference" in *Designing Social Inquiry*, Princeton UP: Princeton, NJ, 1994: 34-74, 74-99.
שמור לפי KIN (331892)

רשות:

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, "The Challenge of Inference," in *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference* (New York: Routledge, 2014): 11-35.

Collier, David, Jason Seawright, and Gerardo L. Munck, "The Quest for Standards: King, Keohane, and Verba's *Designing Social Inquiry*", in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 21-50.

מהדורת 2004 – (1157840) RET 2004 300.72

Holland, Paul W. 1986. "Statistics and Causal Inference." *Journal of the American Statistical Association* 81: 945-960.

King, Gary. 1986. "How Not to Lie with Statistics." *American Journal of Political Science* 30: 666-687.

קטע 2 – כיצד להתכונן למחקר?

שבוע 5: שאלות מחקר

חובה:

בייט-מרומ, ר., "יחידה 2.1", שיטות מחקר במדעי החברה. האוניברסיטה הפתוחה

שקדי, אשר, "פרק 2: פרספקטיבות מושגית, שאלות המחקר ועיצוב המחקר", מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני - תאוריה ויישום, תל אביב: הוצאת רמות, 2003, עמ' 37-54.
שמור לפי שקד.מל (568786) וגם ספר אלקטרוני (1219810)

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, "The Research Question," in *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference* (New York: Routledge, 2014): 36-55.

רשות:

Gustafsson, Karl and Linus Hagström, "What is the point? Teaching graduate students how to construct political science research puzzles," *European Political Science* (2017).

Lehnert M., Miller B., Wonka A. (2007) "Increasing the Relevance of Research Questions: Considerations on Theoretical and Social Relevance in Political Science." In: Gschwend T., Schimmelfennig F. (eds) *Research Design in Political Science*. Palgrave Macmillan, London

שבוע 6-7: הגדרת מושגים

חובה:

בייט-מרומ, ר., "יחידה 3", שיטות מחקר במדעי החברה. האוניברסיטה הפתוחה.

Collier, David, and James E. Mahon. "Conceptual "Stretching" Revisited: Adapting Categories in Comparative Analysis." *American Political Science Review* 87, no. 4 (1993): 845-55.

John Gerring, "What Makes a Concept Good? A Critical Framework for Understanding Concept Formation in the Social Sciences," *Polity*, Vol. 31, No. 3 (Spring, 1999), pp. 357-393

כתב עת אלקטרוני (131642)

דוגמאות:

ברק, אורן וגבריאל שפר (2010) "הדמוקרטיה הישראלית לנוכח איומים קיומיים: בחינה משווה." פוליטיקה: כתב עת ישראלי למדעי המדינה וליחסים בינלאומיים 20, 77-96.

Edelstein, David M. "Occupational hazards: Why military occupations succeed or fail." *International Security* 29, no. 1 (2004): 49-91.

רשות:

Adcock, Robert N. and David Collier, "Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research," *American Political Science Review* 95:3 (September 2001): 529-546.

Gerring, John. "Concepts: General Criteria", "Strategies of Definition" in *Social Science Methodology: A Criterial Framework*, Cambridge UP: New York, 2001: pgs. 35-64, 65-86.

Goertz, Gary. "Structuring and Theorizing Concepts", "Concept Intention and Extension," in *Social Science Concepts: A User Guide*, Princeton UP: Princeton, NJ, 2006: 27-67, 69-94.

MacIntyre, Alasdair, "The Essential Contestability of Some Social Concepts", *Ethics*, Vol. 84, No. 1 (Oct., 1973), pp. 1-9.

כתב עת בספריה לפילוסופיה וגם אלקטרוני (145943)

Wonka, Arndt. (2007) Concept Specification in Political Science Research. In: Gschwend T., Schimmelfennig F. (eds) *Research Design in Political Science*. Palgrave Macmillan, London.

שבוע 8-9: בחירת מקרים

חובה:

מארש וסטוקר, "שיטות איכותניות", *תאוריות וגישות במדע המדינה* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 247-268.

Geddes, Barbara. 1990. "How the Cases You Choose Affect the Answers You Get: Selection Bias in Comparative Politics." *Political Analysis* 2: 131-150.

Seawright, Jason and John Gerring. "Case Selection Techniques in Case Study Research: A Menu of Qualitative and Quantitative Options." *Political Research Quarterly* 61, no. 2 (2008): 294-308.

רשות:

"יחידה 4, 7, 8' בייט-מרום, ר., *שיטות מחקר במדעי החברה*. האוניברסיטה הפתוחה.

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, "Small-n Observational Studies," in *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference* (New York: Routledge, 2014): 177-204.

King, Gary, Robert O. Keohane, and Sidney Verba, "Determining What to Observe" in *Designing Social Inquiry*, Princeton UP: Princeton, NJ, 1994, pgs. 115-149.

[KIN \(331892\) שמור לפי](#)

Collier, David, James Mahoney, and Jason Seawright, "Claiming Too Much: Warnings about Selection Bias," in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 85-102.

[מהדורת 2004 – \(1157840\) RET 2004 300.72](#)

Goertz, Gary. "Part Two" in *Social Science Concepts: A User Guide*, Princeton UP: Princeton, NJ, 2006: pgs. 157-234.

שבוע 10-11: בניית תאוריות

חובה:

בייט-מרום, ר., "יחידה 3", *שיטות מחקר במדעי החברה*. האוניברסיטה הפתוחה.

סטוקר ומארש, "מבוא", *תאוריות וגישות במדע המדינה* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 19-36.

King, Gary, Robert O. Keohane, and Sidney Verba, "Rules for Constructing Causal Theories" in *Designing Social Inquiry*, Princeton UP: Princeton, NJ, 1994, pgs. 99-114.

[KIN \(331892\) שמור לפי](#)

רשות:

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, "Linking Theory and Inference," in *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference* (New York: Routledge, 2014), pgs. 56-80.

שבוע 12: הגשת שלב 1 של הצעת מחקר ודין כללי

סוף סמסטר א'

קטע 3: כיצד לעשות מחקר?

שבוע 13: מחקר איכותני לעומת מחקר כמותי

חובה:

הריסון, "מבוא לניתוח איכותני", מבוא למחקר פוליטי (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 105-124.

מארש וסטוקר, "שילוב שיטות כמותניות ואיכותניות", תאוריות וגישות במדע המדינה (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 287-306.

James Mahoney and Gary Goertz, "A Tale of Two Cultures: Contrasting Quantitative and Qualitative Research," *Political Analysis* 14:3 (Summer 2006): 227-249.

רשות:

Gerring, John. "Methods" in *Social Science Methodology: A Criterial Framework*, Cambridge UP: New York, 2001: pgs. 200-229.

Tarrow, Sidney. "Bridging the Quantitative-Qualitative Divide" in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 171-180.

[300.72 RET 2004 \(1157840\)](#) – מהדורת 2004

Collier, David, Henry E. Brady, and Jason Seawright, "Sources of Leverage in Causal Inference: Toward an Alternative View of Methodology," in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 229-266.

[300.72 RET 2004 \(1157840\)](#) – מהדורת 2004

Brady, Henry E., "Data-Set Observations versus Causal-Process Observations: The 2000 U.S. Presidential Election," in *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004: 267-271.

[300.72 RET 2004 \(1157840\)](#) – מהדורת 2004

שבוע 14-15: חקר מקרה/מקרה בוחן

חובה:

Gerring, John. "What is a Case Study and What is it Good For?" *American Political Science Review* 98, no. 2 (2004): 341-354.

Gerring, John. "Is There a (Viable) Crucial-Case Method?" *Comparative Political Studies* 40, no. 3 (2007): 231-253.

דוגמא:

אליסון, גרהאם. (1978). "דגמים מושגיים ומשבר הטילים בקובה", בתוך: איתן גלבוש (עורך), *יחסים בינלאומיים*, תל-אביב: עם עובד, עמ' 99-130.
שמור לפי יחס.בי (110204)

Graham T. Allison, "Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis", *American Political Science Review*, Vol. 63, No. 3 (Sep., 1969), pp. 689-718.

כתב עת וגם אלקטרוני (119278)

רשות:

George, Alexander L. and Andrew Bennett, "Chapter 1: Case Studies and Theory Development" in *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, MIT Press: Cambridge, MA, 2005, pgs. 3-36. (כיצת לעשות חקר מקרה – פרקים 3-5, עמ' 124-67)

George, Alexander L. and Andrew Bennett, "Chapters 10: Process-Tracing and Historical Explanation" in *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, MIT Press: Cambridge, MA, 2005, pgs. 205-232.

Page, Scott. "Path Dependence", *Quarterly Journal of Political Science*, 2006 (1), pp: 87-115.

שבוע 16-17: מחקר השוואתי

חובה:

מארש וסטוקר, "שיטות השוואתיות", *תאוריות וגישות במדע המדינה* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 307-328.

Lijphart, Arend. "Comparative Politics and the Comparative Method." *American Political Science Review* 65, no. 3 (1971): 682-693.

דוגמא:

בתייה רווד. 2011. "דת, מדינה ומאבק אתני-טריטוריאלי: מבט השוואתי על ישראל וסרי-לנקה" *מדינה וחברה* (2): 171-198.

רשות:

Rueschemeyer, Dietrich, and John D. Stephens, "Comparing Historical Sequences – A Powerful Tool for Causal Analysis," *Comparative Social Research*, 17 (1997): 55-72.

Lieberman, Stanley. "Small N's and Big Conclusions: An Examination of the Reasoning in Comparative Case Studies Based on a Small Number of Cases." *Social Forces* 70, no. 2 (1991): 307-320.

George, Alexander L. and Andrew Bennett, "Comparative Methods: Controlled Comparison and Within-Case Analysis", "The Congruence Method" in *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, MIT Press: Cambridge, MA, 2005, pgs. 151-179, 181-204.

שבוע 18: תאוריה תיפולוגית ומתודולוגיות מעורבות

חובה:

Lieberman, Evan. "Nested Analysis as a Mixed-Method Strategy for Comparative Research," *American Political Science Review* 93: 3 (August 2005): 435-452.

רשות:

George, Alexander L. and Andrew Bennett, "Integrating Comparative and Within-Case Analysis: Typological Theory" in *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, MIT Press: Cambridge, MA, 2005, pgs. 233-262.

Goertz, Gary. "Concepts in Theories: Two-Level Theories" in *Social Science Concepts: A User Guide*, Princeton UP: Princeton, NJ, 2006: pgs. 237-268.

Brooks, Marissa, ed. "Symposium: The Road Less Traveled: An Agenda for Mixed-Method Research" *PS: Political Science & Politics* 50, no 4. (October 2017): 1015-1042.

שבוע 19: שימושים וניתוח של מקורות

חובה:

הריסון, "שימוש במקורות קיימים במחקר פוליטי", "שימוש במקורות היסטוריים וארכיוניים למחקר פוליטי", *מבוא למחקר פוליטי* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 170-171, 192-171.

רשות:

Goldthorpe, John, "The Uses of History in Sociology: Reflections on Some Recent Tendencies," *British Journal of Sociology* 42 (1991), pp. 211-230

Lustick, Ian, "History, Historiography, and Political Science: Multiple Historical Records and the Problem of Selection Bias," *American Political Science Review* 90 (1996) , pp. 605-618.

Dibble, Vernon K, "Four Types of Inferences from Documents to Events," *History and Theory* 3 (1963), pp. 203-221.

Milligan, John D., "The Treatment of an Historical Source," *History and Theory* 18:2 (1979), pp. 177-196.

שבוע 20: ראיונות

חובה:

הריסון, "הראיון ככלי במחקר הפוליטי", *מבוא למחקר פוליטי* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), עמ' 125-146.

אשר שקדי, *מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני - תאוריה ויישום*, תל אביב: הוצאת רמות, 2003 (פרק 4).
שמור לפי שקד.מל (568786) וגם ספר אלקטרוני (1219810)

רשות:

Joel D. Aberbach and Bert A. Rockman, "Conducting and Coding Elite Interviews", *Political Science and Politics* 35, no. 4 (December 2002), pp 673 – 676.

כתב עת וגם אלקטרוני (129502)

Jeffrey M. Berry, "Validity and Reliability Issues In Elite Interviewing", *Political Science and Politics* 35 no. 4 (December 2002), pp 679 – 682.

כתב עת וגם אלקטרוני (129502)

Mosley, Layna, ed. *Interview Research in Political Science*. Cornell UP: Ithaca, NY, 2013.

שבועות 21-25: יוקדשו להצגות הסטודנטים.

כל סטודנט יציג את מערך המחקר שלו (15 דקות לכל היותר). שנים עד שלושה סטודנטים בשיעור. סשן קצר של שאלות ותשובות (אל מול הסטודנטים האחרים השואלים את השאלות) של עד 15 דקות ילווה כל הצגה. יכולת הסטודנט לענות באופן נאות, וללמוד ממשובי הסטודנטים מהווים חלק חשוב מההצגה – כך שנערוך הדמייה של כנס מקצועי ממש.

שבוע 26: סיכום: הגשת שלב 2 של הצעת מחקר ודיון כללי

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: קורס פנוי סטודנטים בתאור שני במסלול מחקר בלבד

חובות / דרישות / מטלות:

1. קריאה משבוע לשבוע והשתתפות בשיעור (10%)
2. כתיבת הצעת מחקר (שלב 1) והגשתו בסוף סמסטר א' (20%)
3. כתיבת הצעת מחקר (שלב 2) והגשתו בסוף סמסטר ב' (40%)
4. הצגת מערך מחקר במהלך סמסטר ב' (10%)
5. הגשת הערות ביקורתיות על הצעות מחקר של שני סטודנטים אחרים (2*10%)

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

חובה:

בייט-מרום, ר., *שיטות מחקר במדעי החברה* (האוניברסיטה הפתוחה), יח' 1-3,5-6.

הריסון, *מבוא למחקר פוליטי* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005).

מארש וסטוקר, תאוריות וגישות במדע המדינה (האוניברסיטה הפתוחה, 2005).

שקדי, אשר, מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני - תאוריה ויישום (תל אביב: הוצאת רמות, 2003).

Brady, Henry E. and David Collier, *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*, Rowman & Littlefield: Lanham, MD, 2004

King, Gary, Robert O. Keohane, and Sidney Verba, *Designing Social Inquiry*, Princeton UP: Princeton, NJ, 1994.

רשות:

Barakso, Maryann, Daniel M. Sabet, and Brian Schaffner, *Understanding Political Science Research Methods: The Challenge of Inference*, Routledge: New York, 2014.

George, Alexander L. and Andrew Bennett, *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*, MIT Press: Cambridge, MA, 2005.

Gerring, John, *Social Science Methodology: A Criterial Framework*, Cambridge UP: New York, 2001/2006.

Goertz, Gary, *Social Science Concepts: A User's Guide*, Princeton UP: Princeton, NJ, 2006.

Gschwend T., Schimmelfennig F., *Research Design in Political Science*. Palgrave Macmillan, London, 2007.